



ΤΙΤΛΟΣ

«Προσεγγίζοντας τον ρεαλισμό και τον νατουραλισμό από δύο
κείμενα του Κωνσταντίνου Θεοτόκη:
τον *Κατάδικο* και την *Τιμή και το χρήμα*»

ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ

Παναγιώτης Πυρπυρής, φιλόλογος

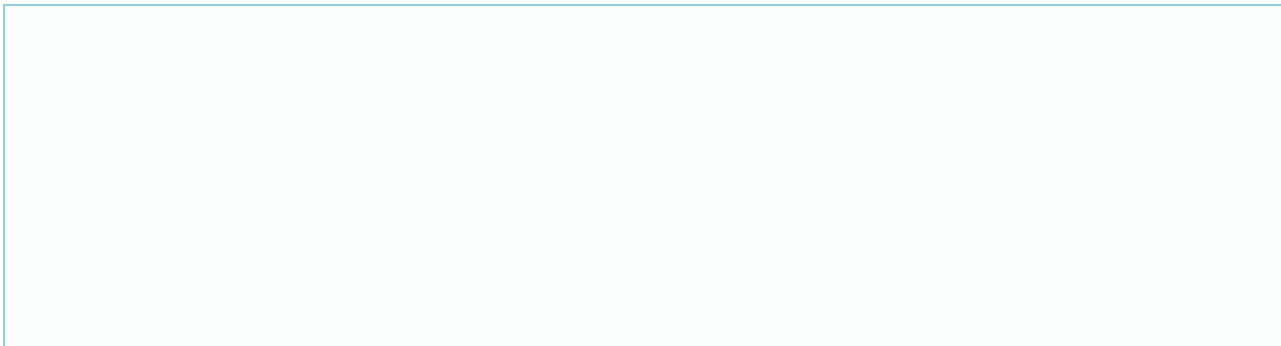
Αθήνα 2014

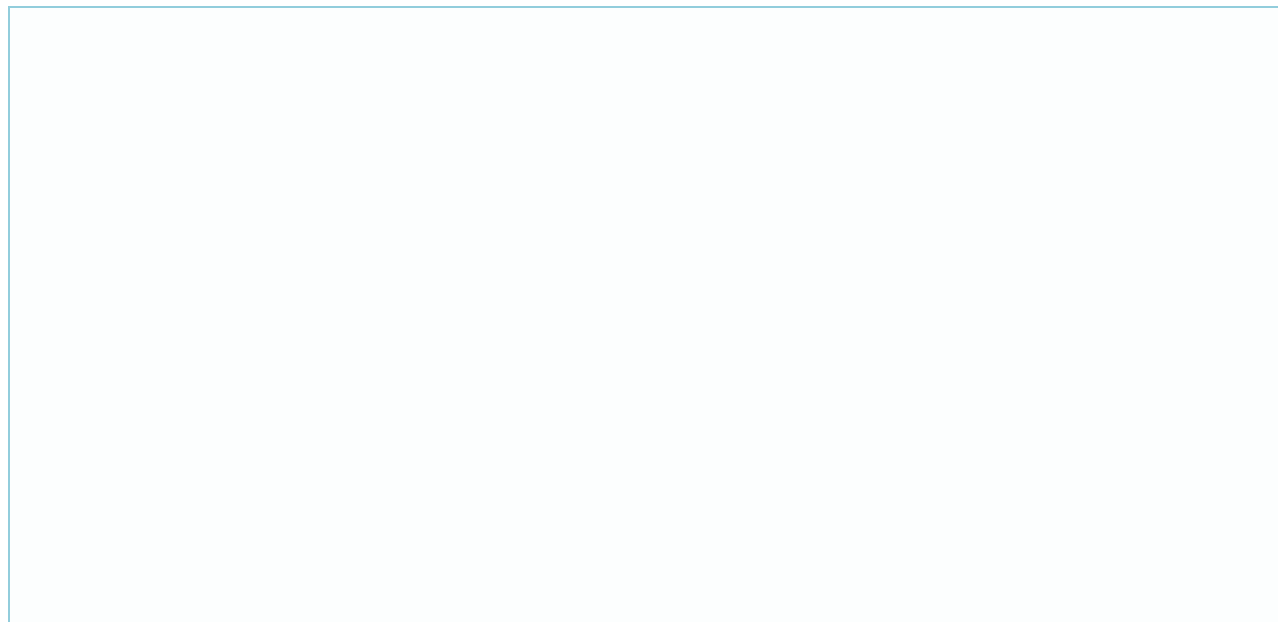
1.Συνοπτική περιγραφή της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Η παρούσα εκπαιδευτική πρακτική αποσκοπεί στην προσέγγιση του ρεαλισμού και του νατουραλισμού διαμέσου δύο έργων του Κ. Θεοτόκη. Ταυτόχρονα επιχειρείται η ερμηνευτική προσέγγιση αποσπασμάτων από τις νουβέλες Ο κατάδικος και Η τιμή και το χρήμα. Το εγχείρημα βασίζεται στις σύγχρονες γνωστικές θεωρίες μάθησης, σύμφωνα με τις οποίες: α) η μαθησιακή διαδικασία απαιτεί την προσέλκυση του ενδιαφέροντος των μαθητών, την παρατήρηση, την κατανόηση, τη στοχευμένη δραστηριοποίησή τους, καθώς και την εκ μέρους τους ανάληψη ευθύνης για τη μάθησή τους, β) οι μαθητές κατασκευάζουν τη γνώση ενεργητικά όταν η νέα γνώση εδράζεται πάνω σε προγενέστερες και όταν οι μαθητές λειτουργούν σε περιβάλλον το οποίο ευνοεί την αλληλεπίδραση και παρέχει πλούσια ερεθίσματα. Τέτοια ερεθίσματα είναι δυνατόν να αντληθούν μέσα από τις ΤΠΕ.

Τα υπολογιστικά περιβάλλοντα που χρησιμοποιούνται είναι: α) επεξεργαστές κειμένων (Microsoft Word και Excel), β) λογισμικά παρουσίασης (Power Point, C-map tools, movie maker), που επιτρέπουν τη συνεργατική δημιουργία πολυτροπικών κειμένων, γ) οι υπηρεσίες αναζήτησης πληροφοριών και οι ιστοεξερευνήσεις (webquests), με στόχο όχι μόνο την ανεύρεση πληροφορικού και άλλου υλικού, αλλά και την αξιολόγηση ηλεκτρονικών πηγών.

Περαιτέρω να αναφερθεί πως η χρήση των Τ.Π.Ε. δεν συνιστά αυτοσκοπό. Χρησιμοποιούνται για να υπηρετήσουν τους εκπαιδευτικούς στόχους και η χρήση τους εντάσσεται στην ευρύτερη προσπάθεια προώθησης της μαθητικής αυτενέργειας και συμμετοχής των μαθητών σε διερευνητική μαθησιακή διαδικασία.





2. Σχεδιασμός της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

2.1 Στοιχεία σχεδιασμού

Τα συγκεκριμένα έργα επιλέχθηκαν, διότι:

- α) ανακλούν με ενάργεια τις βασικές αρχές του ρεαλισμού και του νατουραλισμού,
- β) συγκροτούν διδακτική ενότητα συμβατή με το ΑΠΣ και το ΔΕΠΠΣ. Ανταποκρίνονται δε στην επιδίωξη του ΑΠΣ να κεντριστεί το ενδιαφέρον των μαθητών για τη λογοτεχνία, να ενισχυθεί η κριτική τους ικανότητα,
- γ) δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να προσεγγίσουν διαθεματικά ένα κείμενο, ώστε να υπάρχει διασύνδεση και επικοινωνία των μαθησιακών αντικειμένων,
- δ) η πλειονότητα των μαθητών του τμήματος έδειξε ενθουσιασμό, όταν ο διδάσκων πρότεινε, ανάμεσα σε άλλα, και τούτο το σενάριο, παρουσιάζοντας αδρομερώς τους στόχους. Ίσως η στη θετική στάση μαθητών συνέβαλε και το γεγονός ότι είτε αρκετοί έλκουν την καταγωγή τους από τα Επτάνησα, είτε τα είχαν επισκεφθεί.



2.2 Διδακτικοί στόχοι

1. Γενικοί

Με το σενάριο αυτό επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να απολαύσουν τη γοητεία λογοτεχνικού κειμένου.
- Να καλλιεργήσουν τη φιλιαναγνωσία τους.

2. Ειδικότεροι

A. γνωστικοί

Μετά το πέρας του σεναρίου αναμένεται οι μαθητές:

- Να έχουν κατανοήσει τις αρχές του ρεαλισμού και του νατουραλισμού.
- Να έχουν συνειδητοποιήσει τον κοινωνικό προβληματισμό των μελετώμενων έργων.
- Να έχουν εξοικειωθεί με τις αφηγηματικές τεχνικές του Κ. Θεοτόκη.
- Να έχουν δημιουργήσει κείμενα διαφόρων ειδών.

B. ψυχοσυναισθηματικοί

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να ασκηθούν στην ομαδική εργασία, ερευνητική και συνθετική.
- Να βιώσουν τα συναισθήματα των απλών ανθρώπων και να μπορούν να παρακολουθούν τις ψυχολογικές τους μεταπτώσεις.
- Να προβληματιστούν στις αξίες στις οποίες στηρίζονται οι συμπεριφορές και οι επιλογές των ανθρώπων.

Γ. Ψηφιακού γραμματισμού

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να ασκηθούν στην κριτική ανάγνωση και αξιολόγηση της δικτυακτικής πληροφορίας
- Να γνωρίσουν αξιόπιστους ιστότοπους από τους οποίους μπορούν να αντλούν έγκυρο επιστημονικό υλικό
- Να ασκηθούν στη χρήση λογισμικών και στην κατασκευή πολυτροπικών κειμένων.

Άλλοι

- Να ασκηθούν στην αυτοαξιολόγηση και την άτυπη ετεροαξιολόγηση, τόσο στο πλαίσιο της ομάδας όσο και στην ολομέλεια
- Να ασκήσουν την κριτική σκέψη και τη δεξιότητα παρουσίασης (προφορικής και γραπτής) της εργασίας τους.

3. Εφαρμογή της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

3.1 Περιβάλλον – πλαίσιο

Η παρούσα εκπαιδευτική πρακτική αξιοποίησης ψηφιακού περιεχομένου πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της διδασκαλίας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Προϋποθέσεις υλοποίησης:

- Η εξασφάλιση τουλάχιστον τριών συνεχόμενων δώρων στο ωρολόγιο πρόγραμμα.
- Η διαθεσιμότητα ενός βιντεοπροβολέα ή διαδραστικού πίνακα.
- Η σχετική εξοικείωση των μαθητών με την ομαδοσυνεργατική.
- Η σχετική εξοικείωση των μαθητών με το office - ιδίως με τον επεξεργαστή κειμένου (word) και με την ιστοεξερεύνηση.

3.2 Τάξη

Επιλέξτε από την παρακάτω λίστα την τάξη στην οποία εφαρμόστηκε η ανοιχτή εκπαιδευτική πρακτική. Αν η δραστηριότητα είναι συνεργατική μπορείτε να επιλέξετε παραπάνω από μία τάξεις.

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> Νηπιαγωγείο | <input type="checkbox"/> Α' γυμνασίου |
| <input type="checkbox"/> Α' δημοτικού | <input type="checkbox"/> Β' γυμνασίου |
| <input type="checkbox"/> Β' δημοτικού | <input type="checkbox"/> Γ' γυμνασίου |
| <input type="checkbox"/> Γ' δημοτικού | <input type="checkbox"/> Α' λυκείου |
| <input type="checkbox"/> Δ' δημοτικού | <input checked="" type="checkbox"/> Β' λυκείου |
| <input type="checkbox"/> Ε' δημοτικού | <input type="checkbox"/> Γ' λυκείου |
| <input type="checkbox"/> ΣΤ' δημοτικού | |

3.3 Διάρκεια δραστηριότητας

6 -8 Ώρες διδασκαλίας

Διδακτική ενότητα ωρών μαθητικής δραστηριότητας

Άλλη: Προσδιορίστε την διάρκεια: .

3.4 Αναλυτική περιγραφή της πραγματοποίησης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

Οι μαθητές εργάστηκαν σε έξι ομάδες, εκ των οποίων τρεις ήταν πενταμελείς και τρεις τετραμελείς. Οι ομάδες είχαν σχηματιστεί με κοινωνιόγραμμα.

Οι ρόλοι των μελών κάθε ομάδας – τους οποίους επέλεξαν οι μαθητές - ήταν: του χειριστή του Η/Υ, του συντονιστή της ομαδικής εργασίας, του γραμματέα (με καθήκον την καταγραφή των δεδομένων και των τελικών προϊόντων), του διαμεσολαβητή (ο οποίος μπορούσε να ζητά τη συμβολή των μελών άλλων ομάδων), του παρουσιαστή των εργασιών. Η χρονική διάρκεια του σεναρίου επέτρεψε εναλλαγή στους ρόλους, γεγονός που συνέβαλε στο να αναπτύξουν διαφορετικές δεξιότητες τα μέλη κάθε ομάδας.

Οι δραστηριότητες παρουσιάζονταν στην ολομέλεια στο τέλος κάθε δίωρου. Δύο επιπλέον ώρες διατέθηκαν για την έκφραση αποριών, καθώς και για τις διαδικασίες της αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης.

Τα φύλλα εργασίας είναι συνολικά τέσσερα. Δύο από τις έξι ομάδες έχουν κοινά φύλλα εργασίας.

Το θεωρητικό πλαίσιο

Το διδακτικό σενάριο βασίζεται στις σύγχρονες γνωστικές θεωρίες μάθησης, σύμφωνα με τις οποίες:

α) η μάθησιακή διαδικασία απαιτεί την προσέλκυση του ενδιαφέροντος των μαθητών, την προσοχή τους, την παρατήρηση, την κατανόηση, τη στοχευμένη δραστηριοποίηση και την εκ

μέρους τους ανάληψη ευθύνης για τη μάθησή τους. Τα παραπάνω δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς την ενεργό συμμετοχή και εμπλοκή του μαθητή, η οποία είναι πιθανότερο να επιτευχθεί αν αξιοποιηθούν η φυσική διάθεση των εφήβων για διερεύνηση, για κατανόηση νέων δεδομένων και κατάκτηση νέων δεξιοτήτων,

β) οι μαθητές κατασκευάζουν τη γνώση ενεργητικά όταν η νέα γνώση εδράζεται πάνω σε προγενέστερες και όταν οι μαθητές λειτουργούν σε περιβάλλον το οποίο ευνοεί την αλληλεπίδραση και παρέχει πλούσια ερεθίσματα (θεωρία του εποικοδομισμού). Μέσα από μια ανακαλυπτική πορεία (J. Bruner) οι μαθητές επιχειρούν με το δικό τους ρυθμό και με βάση τις αποφάσεις και τις επιλογές τους να προσεγγίσουν σταδιακά τις εσωτερικές δομές των φαινομένων και συνεπώς να τα κατανοήσουν βαθύτερα,

γ) δεδομένου ότι η γνώση δεν κατασκευάζεται σε πολιτισμικό και επικοινωνιακό κενό, είναι αναγκαίο να δίνεται βαρύτητα στην ενθάρρυνση της συνεργασίας και αλληλεπίδρασης μεταξύ των μαθητών. Η κοινωνική αλληλεπίδραση συνιστά κύρια δραστηριότητα μάθησης: μπορεί να βελτιώσει τις επιδόσεις των μαθητών (ασφαλώς υπό τον όρο ότι τα είδη των αλληλεπιδράσεων που ενθαρρύνονται συμβάλλουν στη μάθηση), ενώ η επικοινωνία μεταξύ των μελών της ομάδας συνιστά στοχαστική διαδικασία που οδηγεί στην «αυτορρύθμιση».

δ) υπάρχουν πολλές διαστάσεις της ανθρώπινης νοημοσύνης (H. Gardner). Για το λόγο αυτό αξιοποιήθηκε ποικιλία η υλικών, δραστηριοτήτων και μαθησιακών εργασιών (λ.χ. ο κινηματογράφος, η μουσική και η μελέτη του κοινωνικού και πολιτικού περιβάλλοντος στο οποίο έζησαν οι ήρωες του Θεοτόκη κ.α.). Ιδιαίτερη μέριμνα δόθηκε στην εξάσκηση των μαθητών με τα μέσα των ΤΠΕ.

Η μέθοδος και οι τεχνικές διδασκαλίας

Επιλέχθηκε η ομαδοσυνεργατική προσέγγιση της νέας γνώσης διότι ενθαρρύνει την εμπλοκή των μαθητών στη μαθησιακή διδασκαλία, ενισχύει την ελεύθερη έκφραση και τη αίσθηση συνευθύνης στη μάθηση, επιτρέπει την επικοινωνία και καλλιεργεί τις συνεργατικές δεξιότητες (λ.χ. της διαλλακτικότητας και της διαπραγμάτευσης). Στο πλαίσιο των ανομοιογενών ομάδων οι μαθητές συνεργάζονται, ανταλλάσσουν απόψεις, ασκούν κριτική αξιολόγηση στις ευρισκόμενες πληροφορίες, καλλιεργούν το αίσθημα της ευθύνης για την παραγωγή συλλογικού

αποτελέσματος. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού σε αυτό το μαθητοκεντρικό μοντέλο είναι ουσιαστικός: σχεδιάζει το πλαίσιο και το περιεχόμενο της μαθησιακής διδασκαλίας, συντονίζει τη διαδικασία, εξομαλύνει τις δυσκολίες, συμβουλεύει, εμπνυχώνει τους μαθητές ώστε να υπερβούν τις όποιες δυσκολίες κατά την υλοποίηση των δραστηριοτήτων τους, τους καθοδηγεί προς μια ανακαλυπτική πορεία μάθησης ενισχύοντας την πρωτοβουλία, συντονίζει την παρουσίαση των εργασιών τους και αξιολογεί το παραγόμενο αποτέλεσμα.

Χρησιμοποιήθηκαν επίσης και άλλες διδακτικές τεχνικές, όπως αυτές της ιδεοθύελλας, της δραματοποίησης και, φυσικά, των ομαδικών εργασιών γραφής στην τάξη.

Η ροή των δραστηριοτήτων του σεναρίου

Κατά τη διάρκεια του πρώτου δίωρου:

Οι μαθητές πήραν θέση μπροστά στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές του εργαστηρίου πληροφορικής σε ομάδες - όπως ήδη είχαν ήδη χωριστεί βάσει κοινωνιογράμματος - και επισκέφθηκαν τον ιστότοπο ebooks.edu.gr, προκειμένου να «κατεβάσουν» τα υπό διδασκαλία κείμενα (τρεις ομάδες τον *Κατάδικο* και τρεις την *Τιμή και το χρήμα*) και να τα αποθηκεύσουν στην επιφάνεια εργασίας του υπολογιστή τους, όπου ο διδάσκων είχε δημιουργήσει στην επιφάνεια εργασίας ένα φάκελο όπου θα αποθηκευόταν το υλικό που οι μαθητές συνέλαγαν και επεξεργάζονταν.

Στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός ενημέρωσε τους μαθητές: α) ότι οι δραστηριότητές τους θα δημοσιεύονταν σε ένα blog (που θα το κατασκεύαζαν με τη βοήθεια του καθηγητή της πληροφορικής), ώστε οι συνομήλικοί τους να μάθουν ή να θυμηθούν βασικά στοιχεία για την για το έργο του Κ. Θεοτόκη, β) για τα ζητούμενα από το 1^ο φύλλου εργασίας.

Συγκεκριμένα:

Πριν την ανάγνωση των αποσπασμάτων, οι μαθητές καλούνται βασιζόμενοι στον τίτλο να εικάσουν (με τη μέθοδο του καταγισμού ιδεών) το περιεχόμενο του έργου. Ακολουθεί η ψηφιακή αναζήτηση των αποσπασμάτων και η ανάγνωσή τους.

Μετά την ανάγνωσή, κι αφού συζητήσουν πόσο «κοντά έπεσαν», καλούνται να καταγράψουν τους πιθανούς λόγους για τους οποίους ο συγγραφέας επέλεξε τους συγκεκριμένους τίτλους για τα έργα. Τις απαντήσεις τους τις καταγράφουν σε έγγραφο του word.

Καθώς το 1^ο φύλλο επικεντρώνεται στην κατανόηση των αρχών του ρεαλισμού και του νατουραλισμού και την επισήμανση της επίδρασής τους στα συγκεκριμένα λογοτεχνήματα, κοινή δραστηριότητα των μαθητών και των έξι των ομάδων είναι, βασιζόμενοι στις γνώσεις τους, να αποδώσουν το περιεχόμενο των όρων *ηθογραφία*, *ρεαλισμός*, *νατουραλισμός* σε τρεις σύντομες παραγράφους (μία για καθέναν) χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου, και στη συνέχεια, αφού ελέγξουν την αξιοπιστία και εγκυρότητα του κειμένου τους με τη βοήθεια του διαδικτύου, να προβούν στις αναγκαίες διορθώσεις/συμπληρώσεις.

Όλες οι ομάδες καλούνται επίσης να εμπλουτίσουν το κείμενό τους με ζωγραφικούς πίνακες (ηθογραφικούς, ρεαλιστικούς και νατουραλιστικούς) που θα αναζητήσουν στο διαδίκτυο.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας στους διαδικτυακούς τόπους που προτείνονται, ο καθηγητής, ενεργεί διευκολυντικά ελέγχοντας, στο βαθμό που είναι δυνατόν, όχι μόνον τις επιλεγμένες από τους μαθητές πληροφορίες, αλλά και τον τρόπο και την ίδια τη διαδικασία αναζήτησης - οικοδόμησης της γνώσης.

Τέλος, κάθε ομάδα ξαναδιάβασε το απόσπασμα της νουβέλας που μελέτησε με στόχο να υπογραμμίσει με διαφορετικά χρώματα τα ηθογραφικά στοιχεία (αυτά του «επιφανειακού διάκοσμου») κι εκείνα του ρεαλισμού.

Οι ομάδες αποθήκευσαν τα δεδομένα τους και έκαναν μία ολιγόλεπτη παρουσίαση στην ολομέλεια.

Στα επόμενα δύο δίωρα οι μαθητές εστίασαν σε επιμέρους όψεις των έργων, όπως λόγου χάριν στις αφηγηματικές τεχνικές, τη διάρθρωση των χαρακτήρων, την κοινωνικό προβληματισμό του συγγραφέα κ.α. (2^ο και 3^ο φύλλο εργασίας)

Αναλυτικότερα, κατά την 3^η και 4^η διδακτική ώρα:

- **οι ομάδες που ασχολούνται με το έργο *Ο Κατάδικος*:**

1. χρωμάτισαν στο κείμενο με διαφορετικά χρώματα τα σημεία που δηλώνουν ρητά ή υπόρρητα τα «πάθη» και τις «αδυναμίες» τόσο του Πέπωνα όσο και του Τουρκόγιαννου. Το τελικό «προϊόν» της συνεργασίας τους ήταν ένα κείμενο (στο word) στο οποίο θα έχουν εντάξει και αιτιολογήσει τις επιλογές τους,

2. Εντόπισαν στο κείμενο τις θεωρίες που συμβαδίζουν με αυτή που διατυπώνει, αλλά και πρακτικά στηρίζει ο Τουρκόγιαννος,
3. Προσδιόρισαν την κοινωνική ομάδα και την ηθική στάση που εκπροσωπούν ο Πέποντας και ο Τουρκόγιαννος και κατέγραψαν την απάντησή τους σε κείμενο του word,
4. Εντόπισαν τα ιδιαίτερα στοιχεία της αφήγησης που εμφανίζονται στο απόσπασμα (τη γλώσσα, το είδος του αφηγητή, το ρόλο του διαλόγου, τις προσημάνσεις, τα σημεία στα οποία υπάρχει δραματική κλιμάκωση) και, ετοίμασαν με τη βοήθεια του C-map την παρουσίασή τους στην ολομέλεια,
5. Σχολίασαν το ρόλο του ισοβίτη διανθίζοντας τον με κατάλληλες εικόνες ή γελοιογραφίες από το διαδίκτυο,
6. Αναζήτησαν πληροφορίες στο διαδίκτυο για τη ζωή του Κ. Θεοτόκη.

- οι ομάδες που ασχολήθηκαν με το έργο **Η τιμή και το χρήμα:**

1. αφού συζήτησαν τη συμπεριφορά του Ανδρέα, έγραψαν μια σελίδα στο ημερολόγιό του, στην οποία κατέθεσαν τις σκέψεις και τα συναισθήματα του ήρωα αυτού μετά το τέλος της ιστορίας,
2. κατέγραψαν σε έναν εννοιολογικό χάρτη (c-map tools) την σταδιακή αλλοίωση/διαστρέβλωση της φυσικής καλοσύνης του ανθρώπου όπως αυτή αισθητοποιείται στην περίπτωση της σιόρας Επιστήμης,
3. επιχείρησαν να καταδείξουν το βαθμό συμμόρφωσης των δύο βασικών ηρωίδων (μάνας και κόρης) στα κοινωνικά δεδομένα της εποχής στην οποία ζουν,
4. εντόπισαν τα ιδιαίτερα στοιχεία της αφήγησης που εμφανίζονται στο απόσπασμα (τη γλώσσα, το είδος του αφηγητή, το ρόλο του διαλόγου, τις προσημάνσεις, τα σημεία στα οποία υπάρχει δραματική κλιμάκωση) και, ετοίμασαν με τη βοήθεια του C-map την παρουσίασή τους στην ολομέλεια,
5. αναζήτησαν πληροφορίες για τη θέση της γυναίκας και στη συνέχεια κατέγραψαν περιληπτικά τα συμπεράσματά τους σε έγγραφο του επεξεργαστή κειμένου, διατυπώνοντας παράλληλα και το αν και κατά πόσο η Ρήγη ανταποκρίνεται σε αυτά. Τέλος, εμπλούτισαν το κείμενό τους με οπτικό υλικό ώστε να το και παρουσιάσουν με το λογισμικό movie maker.

Κατά το τρίτο δίωρο (5^η και 6^η διδακτική ώρα - 3^ο φύλλο εργασίας):

- οι ομάδες που ασχολούνται με το έργο **Ο Κατάδικος**:

1. αφού παρακολούθησαν στο youtube τρέιλερ από μια **θεατρική παράσταση** βασισμένη στον «Κατάδικο», εντόπισαν τόσο τα σημεία του έργου που επέλεξε να προβάλει ο δημιουργός του διαφημιστικού όσο και εκείνα που τονίζονται στο απόσπασμα του σχολικού βιβλίου και θα επιχειρήσουν να ερμηνεύσουν τη διαφορά,
2. επισκέφθηκαν την ιστοσελίδα του **Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού** όπου, αφού διάβασαν τα σονέτα του Θεοτόκη, επέλεξαν ένα από αυτά του οποίου το περιεχόμενο «ταίριαζε» κατά την άποψή τους ως μοτο στον «Κατάδικο»,
3. έδωσαν ένα διαφορετικό τέλος λογοτέχνημα (σε κείμενο word),
4. προβληματίστηκαν πάνω στην άποψη ότι ο Κ. Θεοτόκης «δε ζητάει στα διηγήματα του [...] την κοινωνική αναμόρφωση, μας δείχνει μόνο τη ρεαλιστική τραγικότητα και τις βαριές αλυσίδες που αλυσοδένουν σκλάβια τη σημερινή κοινωνία»,
5. εντόπισαν στο ποίημα «**13.12.43**» του Μ. Αναγνωστάκη τους στίχους που αντιπροσωπεύουν τα όσα ένοιωθε ο Τουρκόγιαννος για τη Μαργαρίτα και τα όσα έζησε μαζί της ή εξαιτίας της αγάπης που έτρεφε για εκείνη,
6. έγραψαν έναν υποθετικό διάλογο μεταξύ της Μαργαρίτας και του Πέπωνα, μόλις ο τελευταίος βγήκε από τη φυλακή, με σκοπό να τον παρουσιάσουν δραματοποιημένο στην ολομέλεια .

- οι ομάδες που ασχολούνται με το έργο **Η τιμή και το χρήμα**:

1. αφού παρακολούθησαν τα πρώτα 20 λεπτά από την ταινία της Τόνιας Μαρκετάκη « **Η τιμή της αγάπης**», εντόπισαν τα στοιχεία που φανερώνουν τις διαφορές των κοινωνικών ομάδων,
2. επικεντρώθηκαν στα στοιχεία για την οικονομική και πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα μετά τους Βαλκανικούς πολέμους που μπορούν να αντληθούν από τη νουβέλα,

3. προέβησαν σε σύγκριση της ζωής των γυναικών της ανώτερης τάξης όπως παρουσιάζεται στο έργο [Αυτοβιογραφία της Ελισάβετ Μουτζάν - Μαρτινέγκου](#), με τη ζωή των γυναικών που ανήκουν στον απλό λαό όπως παρουσιάζεται στο έργο του Κ. Θεοτόκη,
4. παρουσίασαν σε ένα άρθρο τη σκηνή που τους έκανε περισσότερη εντύπωση και θα «υποστήριξαν» με φωτογραφίες που βρήκαν και με σκίτσα που έφτιαξαν,
5. ασχολήθηκαν με το ζήτημα της ντροπής όπως παρουσιάζεται στο συγκεκριμένο έργο.

Οι εργασίες των ομάδων παρουσιάστηκαν σε μαθητές του σχολείου κατά τις ημέρες των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του σχολείου. Η παρουσίαση άρχισε με το άκουσμα του τραγουδιού η **Τιμή και το Χρήμα**.

3.5 Ρόλος του διδάσκοντα

Επιλέξτε από την παρακάτω λίστα τα βασικά χαρακτηριστικά του ρόλου του διδάσκοντα. Υπάρχει η δυνατότητα πολλαπλών επιλογών.

- | | |
|--|--|
| <input type="checkbox"/> Διδακτικός | <input type="checkbox"/> Προπονητικός |
| <input checked="" type="checkbox"/> Ενθαρρυντικός | <input type="checkbox"/> Διαχειριστικός |
| <input checked="" type="checkbox"/> Υποστηρικτικός | <input type="checkbox"/> Μέντωρ |
| <input checked="" type="checkbox"/> Συμβουλευτικός | <input type="checkbox"/> Υποκινητικός |
| <input checked="" type="checkbox"/> Διευκολυντικός | <input type="checkbox"/> Κριτικός |
| <input checked="" type="checkbox"/> Συντονιστικός | <input type="checkbox"/> Επιμελητής περιεχομένου (curator) |
| <input type="checkbox"/> Ηγετικός | <input type="checkbox"/> Τεχνική υποστήριξη |
| <input type="checkbox"/> Διαμεσολαβητικός | <input type="checkbox"/> Άλλος ρόλος: <input type="text"/> |
| <input type="checkbox"/> Εποπτικός | |

4.ηγές Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Περιεχομένου που αξιοποιήθηκαν

Τίτλοι ψηφιακών πόρων:

<http://ebooks.edu.gr/2013/books-pdf.php?course=DSB106>

http://eupolitismos.blogspot.gr/2007/06/21_3014.html

<http://www.potheg.gr/Treasure.aspx>

<http://www.snhell.gr/anthology/writer.asp?id=11>

<http://www.nationalgallery.gr/site/content.php?sel=361>

<http://www.krionas.com/?artid=24> και <http://www.krionas.com/?artid=27>.

<https://www.youtube.com/watch?v=2lOXv4ubGUE>

http://museduc.gr/docs/new/fakelos_mathiti_G-gimnasiou_3_martinengou.pdf

http://fotodendro.blogspot.gr/2012_08_01_archive.html

http://users.uoa.gr/~nektar/arts/poetry/manolhs_anagnwstakhs_poems.htm#13.12.43

http://users.uoi.gr/gramisar/istorias_neoteron_chronon/pdfs_docs/Kathimerini_Ergazomenes%20gynaiikes.pdf

<https://el.wiktionary.org/wiki/%CE%BD%CE%BF%CF%85%CE%B2%CE%AD%CE%BB%CE%B1>

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-B126/498/3245,13196/>

http://www.academia.edu/2211257/%CE%9F_%CE%A5%CE%A0%CE%95%CE%A1%CE%91%CE%9D%CE%98%CE%A1%CE%A9%CE%A0%CE%9F%CE%A3_%CE%A4%CE%9F%CE%A5_NIETZSCHE_%CE%91%CE%A0%CE%9F_%CE%A4%CE%97_%CE%94%CE%A5%CE%9D%CE%91%CE%9C%CE%97_%CE%93%CE%99%CE%91_%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%97%CE%A3%CE%97_%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9D_%CE%95%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%98%CE%95%CE%A1%CE%99%CE%91

<http://biblionet.gr>

<http://www.ekebi.gr>

5. Στοιχεία τεκμηρίωσης και επέκτασης της ανοιχτής εκπαιδευτικής πρακτικής

5.1 Αποτελέσματα - Αντίκτυπος

Το σενάριο υλοποιήθηκε σε μέτριας επίδοσης τμήμα Β΄ Λυκείου. Οι μαθητές είχαν αρκετά ψηλό επίπεδο τεχνολογικών δεξιοτήτων, μέτριο όμως επίπεδο επιδόσεων στα θεωρητικά μαθήματα. Κατά την εφαρμογή του σεναρίου, οι περισσότεροι μαθητές αντιμετώπισαν θετικά το γεγονός ότι πήραν μέρος σε μια διαφορετική μαθησιακή διαδικασία. Επίσης, δεν υπήρξαν προβλήματα κατά το χωρισμό των ομάδων ή στη συνεργασία στις επιμέρους φάσεις, αν και παρατηρήθηκε μικρή αναστάτωση στην προσπάθειά τους να συνεργαστούν στο δημιουργικό κομμάτι. Λίγα τεχνικά προβλήματα παρουσιάστηκαν στη λειτουργία τριών υπολογιστών και κατά τη σύνδεση με το διαδίκτυο, τα οποία, ωστόσο, λύθηκαν με τη συνδρομή συναδέλφου καθηγητή της Πληροφορικής.

Μετά το πέρας της διαδικασίας, οι μαθητές κλήθηκαν να αξιολογήσουν τη μορφή προσέγγισης και το αποτέλεσμα. Παρατήρησαν ότι συμμετείχαν δημιουργικά σε αυτή και κάποιοι συμμαθητές τους που γενικά ήταν αδιάφοροι για το μάθημα της Λογοτεχνίας ιδίως όταν αυτό διδασκόταν με τις παραδοσιακές μεθόδους.

Η αξιολόγηση του σεναρίου και των μαθητών εκ μέρους του διδάσκοντος κατά τη διάρκεια αλλά και μετά την ολοκλήρωση του της διδακτικής παρέμβασης έγινε με κριτήριο την επίτευξη των στόχων. Ο διδάσκων συνεκτίμησε τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων των μαθητών, τη συνεργασία των μελών των ομάδων και τη συμμετοχή τους στη συζήτηση που ολομέλεια.

Η προτεινόμενη εκπαιδευτική πρακτική, επιχειρώντας μία προσέγγιση καθοδηγούμενης ανακαλυπτικής μάθησης, δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να κατασκευάσουν ενεργητικά τη γνώση και να μάθουν μέσα από την αλληλεπίδρασή τους με τους άλλους μαθητές στο πλαίσιο της εργασίας στις ομάδες.

Η πρόσθετη μαθησιακή αξία από την αξιοποίηση του ψηφιακού εκπαιδευτικού περιεχομένου συνίσταται αφενός στην αποτελεσματική αναζήτηση και παρουσίαση των υπό πραγμάτευση

σημείων και αφετέρου στη δυνατότητα που δίνει στους μαθητές να αυτενεργήσουν αλληλεπιδρώντας με το διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό, να λάβουν ανατροφοδότηση και να αυτοαξιολογηθούν.

5.2 Σχέση με άλλες ανοιχτές εκπαιδευτικές πρακτικές

5.3 Αξιοποίηση, Γενίκευση, Επεκτασιμότητα

Το σενάριο μπορεί να αποκτήσει και διαθεματική διάσταση με τα γνωστικά αντικείμενα της Νεοελληνικής Γλώσσας (η ανάλυση των λογοτεχνημάτων ποιήματος μπορεί να λειτουργήσει ως αφορμή για τη διεξοδική διδασκαλία κειμενικών ειδών όπως το ημερολόγιο και η κριτική έργου τέχνης), της Ιστορίας και της Κοινωνιολογίας ή της Φιλοσοφίας. Μπορεί επίσης να αποτελέσει εφαλτήριο για τη διοργάνωση ενός μαθητικού διαγωνισμού ποίησης ή/και ζωγραφικής εμπνευσμένων από τα εν λόγω λογοτεχνήματα.

6. Πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε

Αναφέρετε τυχόν πρόσθετο υλικό που αξιοποιήθηκε.

- Βιβλία
- Σημειώσεις
- Χάρτες
- Websites
- Λογισμικό

Δώστε περισσότερες πληροφορίες για το υλικό (τίτλους, ηλεκτρονικές διευθύνσεις κλπ)

ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΤΑ ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα 1

Οι απαντήσεις σας στις δραστηριότητες που ακολουθούν θα αναρτηθούν – αφού παρουσιαστούν και συζητηθούν στην ολομέλεια – σ’ ένα blog. Σκοπός του blog είναι να βοηθήσει τους συνομηλίκους σας να μάθουν ή να θυμηθούν βασικά στοιχεία για την για το έργο του Κ. Θεοτόκη. Βάλτε, λοιπόν, τα δυνατά σας!

Κείμενο: Κ. Θεοτόκης, [Ο κατάδικος](#)

Οι δραστηριότητες 1 και 2 να γίνουν πριν την ανάγνωση του έργου και να ολοκληρωθούν μετά την ανάγνωσή του.

Δραστηριότητα 1

A) Με βάση τον τίτλο να εικάσετε το περιεχόμενο του έργου.

B) Αφού βρείτε το έργο στο διαδίκτυο (στη διεύθυνση <http://photodentro.edu.gr>) και αφού το «κατεβάσετε» και το αποθηκεύσετε, διαβάστε το με προσοχή.

Γ) Μετά την ανάγνωση του, κι αφού συζητήσετε πόσο «κοντά πέσατε», να εξηγήσετε γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο συγγραφέας επέλεξε το συγκεκριμένο τίτλο για το έργο. Ποιος άλλος τίτλος νομίζετε θα ταίριαζε στη νουβέλα αυτή; Οι απαντήσεις να καταγραφούν σε έγγραφο του word.

Δραστηριότητα 2

Ηθογραφία, ρεαλισμός, νατουραλισμός: πρόκειται για τρεις “τάσεις” που σημάδεψαν – και σημαδεύουν στην εξέλιξή τους- την τέχνη και των οποίων την επίδραση θα συναντήσουμε τους και στο λογοτεχνικό έργο του Κ. Θεοτόκη. Βασιζόμενοι στις γνώσεις σας αποδώστε το περιεχόμενο των όρων σε τρεις σύντομες παραγράφους (μία για καθέναν) χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου.

Στη συνέχεια, με τη βοήθεια του διαδικτύου ελέγξτε την αξιοπιστία και εγκυρότητα του κειμένου σας και προβείτε – αν χρειαστεί - στις αναγκαίες διορθώσεις/συμπληρώσεις. Στο στάδιο αυτό μπορείτε να βασιστείτε στους εξής ιστότοπους:

α. <http://ebooks.edu.gr/2013/books-pdf.php?course=DSB106>

β. http://eupolitismos.blogspot.gr/2007/06/21_3014.html

γ. <http://www.potheg.gr/Treasure.aspx>

Τέλος, εμπλουτίστε το κείμενό σας με ζωγραφικούς πίνακες (ηθογραφικούς, ρεαλιστικούς και νατουραλιστικούς). Μπορείτε να περιηγηθείτε σε οποιονδήποτε ιστότοπο (ακόμα και σε ξενόγλωσσο, όπως για παράδειγμα το art project). Θυμηθείτε ωστόσο τα κριτήρια αξιοπιστίας των ιστοσελίδων.

Αν πάλι δεν σας αρέσει η *ελεύθερη πλοήγηση*, θα σας βοηθήσουν οι εξής διευθύνσεις:

<http://www.nationalgallery.gr/site/content.php?sel=361>

<http://www.krionas.com/?artid=24> και <http://www.krionas.com/?artid=27>

Η όλη δραστηριότητα θα παρουσιαστεί στην ολομέλεια με μορφή ppt.

Δραστηριότητα 3



Ο Κ. Θεοτόκης είναι ρεαλιστής πεζογράφος, ο οποίος ενσωματώνει «ως επιφανειακό διάκοσμο» στα έργα του ηθογραφικά στοιχεία. Χρωματίστε στο απόσπασμα της νουβέλας τόσο τα **ηθογραφικά στοιχεία** (αυτά του «επιφανειακού διακόσμου») όσο και εκείνα του **ρεαλισμού**, όπως καταγράφονται σε συγκεκριμένα αποσπάσματα του έργου. Μπορείτε επίσης να τα υπερσυνδέσετε με αντιπροσωπευτικές εικόνες που θα αναζητήσετε (ή έχετε ήδη βρει) στο διαδίκτυο.

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδες 2 & 5

Οι απαντήσεις σας στις δραστηριότητες που ακολουθούν θα αναρτηθούν – αφού παρουσιαστούν και συζητηθούν στην ολομέλεια – σ’ ένα blog. Σκοπός του blog είναι να βοηθήσει τους συνομηλίκους σας να μάθουν ή να θυμηθούν βασικά στοιχεία για την για το έργο του Κ. Θεοτόκη. Βάλτε, λοιπόν, τα δυνατά σας!

Κείμενο: Κ. Θεοτόκης, Ο κατάδικος

Οι δραστηριότητες 1 και 2 να γίνουν πριν την ανάγνωση του έργου και να ολοκληρωθούν μετά την ανάγνωσή του.

Δραστηριότητα 1

A) Με βάση τον τίτλο να εικάσετε το περιεχόμενο του έργου.

B) Αφού βρείτε το έργο στο διαδίκτυο (στη διεύθυνση <http://photodentro.edu.gr>) και αφού το «κατεβάσετε» και το αποθηκεύσετε, διαβάστε το με προσοχή.

Γ) Μετά την ανάγνωση του, κι αφού συζητήσετε πόσο «κοντά πέσατε», να εξηγήσετε γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο συγγραφέας επέλεξε το συγκεκριμένο τίτλο για το έργο. Ποιος άλλος τίτλος νομίζετε θα ταίριαζε στη νουβέλα αυτή; Οι απαντήσεις να καταγραφούν σε έγγραφο του word.

Δραστηριότητα 2

Ηθογραφία, ρεαλισμός, νατουραλισμός: πρόκειται για τρεις “τάσεις” που σημάδεψαν – και σημαδεύουν στην εξέλιξή τους- την τέχνη και των οποίων την επίδραση θα συναντήσουμε τους και στο λογοτεχνικό έργο του Κ. Θεοτόκη. Βασιζόμενοι στις γνώσεις σας αποδώστε το περιεχόμενο των όρων σε τρεις σύντομες παραγράφους (μία για καθέναν) χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου.

Στη συνέχεια, με τη βοήθεια του διαδικτύου ελέγξτε την αξιοπιστία και εγκυρότητα του κειμένου σας και προβείτε – αν χρειαστεί - στις αναγκαίες διορθώσεις/συμπληρώσεις. Στο στάδιο αυτό μπορείτε να βασιστείτε στους εξής ιστότοπους:

- α. <http://ebooks.edu.gr/2013/books-pdf.php?course=DSB106>
- β. http://eupolitismos.blogspot.gr/2007/06/21_3014.html
- γ. <http://www.potheg.gr/Treasure.aspx>

Τέλος, εμπλουτίστε το κείμενό σας με ζωγραφικούς πίνακες (ηθογραφικούς, ρεαλιστικούς και νατουραλιστικούς) Μπορείτε να περιηγηθείτε σε οποιονδήποτε ιστότοπο (ακόμα και σε ξενόγλωσσο, όπως για παράδειγμα το art project). Θυμηθείτε ωστόσο τα κριτήρια αξιοπιστίας των ιστοσελίδων.

Αν πάλι δεν σας αρέσει η *ελεύθερη πλοήγηση*, θα σας βοηθήσουν οι εξής διευθύνσεις:

- <http://www.nationalgallery.gr/site/content.php?sel=361>
<http://www.krionas.com/?artid=24> και <http://www.krionas.com/?artid=27>

Η όλη δραστηριότητα θα παρουσιαστεί στην ολομέλεια με μορφή ppt.

Δραστηριότητα 3



Ο Κ. Θεοτόκης είναι ρεαλιστής πεζογράφος, ο οποίος ενσωματώνει «ως επιφανειακό διάκοσμο» στα έργα του ηθογραφικά στοιχεία. Χρωματίστε στο απόσπασμα της [νουβέλας](#) τα στοιχεία του **νατουραλισμού**. Μπορείτε επίσης να τα υπερσυνδέσετε με αντιπροσωπευτικές εικόνες που θα αναζητήσετε (ή έχετε ήδη βρει) στο διαδίκτυο.

Στη δραστηριότητά σας μπορούν να σας βοηθήσουν και οι εξής ιστότοποι:

- <http://www.corfuhistory.eu/12131/?id=11932>
http://siamantoura.blogspot.gr/2010/03/blog-post_03.html

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα 3

Οι απαντήσεις σας στις δραστηριότητες που ακολουθούν θα αναρτηθούν – αφού παρουσιαστούν και συζητηθούν στην ολομέλεια – σ' ένα blog. Σκοπός του blog είναι να βοηθήσει τους συνομηλίκους σας να μάθουν ή να θυμηθούν βασικά στοιχεία για την για το έργο του Κ. Θεοτόκη. Βάλτε, λοιπόν, τα δυνατά σας!

Κείμενο: Κ. Θεοτόκης, [Η τιμή και το χρήμα](#)

Οι δραστηριότητες 1 και 2 να γίνουν πριν την ανάγνωση του έργου και να ολοκληρωθούν μετά την ανάγλωσή του.

Δραστηριότητα 1

A) Με βάση τον τίτλο να εικάσετε το περιεχόμενο του έργου.

B) Αφού βρείτε το έργο στο διαδίκτυο (στη διεύθυνση <http://photodentro.edu.gr>) και αφού το «κατεβάσετε» και το αποθηκεύσετε, διαβάστε το με προσοχή.

Γ) Μετά την ανάγνωση του, κι αφού συζητήσετε πόσο «κοντά πέσατε», να εξηγήσετε γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο συγγραφέας επέλεξε το συγκεκριμένο τίτλο για το έργο. Ποιος άλλος τίτλος νομίζετε θα ταίριαζε στη νουβέλα αυτή; Οι απαντήσεις να καταγραφούν σε έγγραφο του word.

Δραστηριότητα 2

Ηθογραφία, ρεαλισμός, νατουραλισμός: πρόκειται για τρεις “τάσεις” που σημάδεψαν – και σημαδεύουν στην εξέλιξή τους- την τέχνη και των οποίων την επίδραση θα συναντήσουμε τους και στο λογοτεχνικό έργο του Κ. Θεοτόκη. Προσπαθήστε με βάση τις γνώσεις σας να αποδώσετε το περιεχόμενο των όρων σε τρεις σύντομες παραγράφους (μία για κάθε έννοια) χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου.

Στη συνέχεια, με τη βοήθεια του διαδικτύου ελέγξτε την αξιοπιστία και εγκυρότητα του κειμένου σας και προβείτε – αν χρειαστεί στις αναγκαίες διορθώσεις/συμπληρώσεις. Στο στάδιο αυτό μπορείτε να βασιστείτε στους εξής ιστότοπους:

α. <http://ebooks.edu.gr/2013/books-pdf.php?course=DSB106>

β. http://eupolitismos.blogspot.gr/2007/06/21_3014.html

γ. <http://www.potheg.gr/Treasure.aspx>

Τέλος, εμπλουτίστε το κείμενό σας με ζωγραφικούς πίνακες (ηθογραφικούς, ρεαλιστικούς και νατουραλιστικούς) Μπορείτε να περιηγηθείτε σε οποιονδήποτε ιστότοπο (ακόμα και σε ξενόγλωσσο, όπως για παράδειγμα το art project). Θυμηθείτε ωστόσο τα κριτήρια αξιοπιστίας των ιστοσελίδων.

Αν πάλι δεν σας αρέσει η *ελεύθερη πλοήγηση*, θα σας βοηθήσουν οι εξής διευθύνσεις:

<http://www.nationalgallery.gr/site/content.php?sel=361>

<http://www.krionas.com/?artid=24> και <http://www.krionas.com/?artid=27>

Η δραστηριότητά σας θα παρουσιαστεί στην ολομέλεια με μορφή ppt.

Δραστηριότητα 3



Ο Κ. Θεοτόκης είναι ρεαλιστής πεζογράφος, ο οποίος ενσωματώνει «ως επιφανειακό διάκοσμο» στα έργα του ηθογραφικά στοιχεία. Χρωματίστε στο πρώτο απόσπασμα της νουβέλας «Η τιμή και το χρήμα» τόσο τα **ηθογραφικά στοιχεία** (αυτά του «επιφανειακού διακόσμου») όσο και εκείνα του **ρεαλισμού**, όπως καταγράφονται σε συγκεκριμένα αποσπάσματα του έργου. Μπορείτε επίσης να τα υπερσυνδέσετε με αντιπροσωπευτικές εικόνες ή γκραβούρες εποχής που θα αναζητήσετε (ή έχετε ήδη βρει) στο διαδίκτυο.

1^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδες 4 & 6

Οι απαντήσεις σας στις δραστηριότητες που ακολουθούν θα αναρτηθούν – αφού παρουσιαστούν και συζητηθούν στην ολομέλεια – σ’ ένα blog. Σκοπός του blog είναι να βοηθήσει τους συνομηλίκους σας να μάθουν ή να θυμηθούν βασικά στοιχεία για την για το έργο του Κ. Θεοτόκη. Βάλτε, λοιπόν, τα δυνατά σας!

Κείμενο: Κ. Θεοτόκης, *Η τιμή και το χρήμα*

Οι δραστηριότητες 1 και 2 να γίνουν πριν την ανάγνωση του έργου και να ολοκληρωθούν μετά την ανάγνωσή του.

Δραστηριότητα 1

A) Με βάση τον τίτλο να εικάσετε το περιεχόμενο του έργου.

B) Αφού βρείτε το έργο στο διαδίκτυο (στη διεύθυνση <http://photodentro.edu.gr>) και αφού το «κατεβάσετε» και το αποθηκεύσετε, διαβάστε το με προσοχή.

Γ) Μετά την ανάγνωση του, κι αφού συζητήσετε πόσο «κοντά πέσατε», να εξηγήσετε γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο συγγραφέας επέλεξε το συγκεκριμένο τίτλο για το έργο. Ποιος άλλος τίτλος νομίζετε θα ταίριαζε στη νουβέλα αυτή; Οι απαντήσεις να καταγραφούν σε έγγραφο του word.

Δραστηριότητα 2

Ηθογραφία, ρεαλισμός, νατουραλισμός: πρόκειται για τρεις “τάσεις” που σημάδεψαν – και σημαδεύουν στην εξέλιξή τους- την τέχνη και των οποίων την επίδραση θα συναντήσουμε τους και στο λογοτεχνικό έργο του Κ. Θεοτόκη. Προσπαθήστε με βάση τις γνώσεις σας να

αποδώσετε το περιεχόμενο των όρων σε τρεις σύντομες παραγράφους (μία για κάθε έννοια) χρησιμοποιώντας τον επεξεργαστή κειμένου.

Στη συνέχεια, με τη βοήθεια του διαδικτύου ελέγξτε την αξιοπιστία και εγκυρότητα του κειμένου σας και προβείτε – αν χρειαστεί στις αναγκαίες διορθώσεις/συμπληρώσεις. Στο στάδιο αυτό μπορείτε να βασιστείτε στους εξής ιστότοπους:

α. <http://ebooks.edu.gr/2013/books-pdf.php?course=DSB106>

β. http://eupolitismos.blogspot.gr/2007/06/21_3014.html

γ. <http://www.potheg.gr/Treasure.aspx>

Τέλος, εμπλουτίστε το κείμενό σας με ζωγραφικούς πίνακες (ηθογραφικούς, ρεαλιστικούς και νατουραλιστικούς) Μπορείτε να περιηγηθείτε σε οποιονδήποτε ιστότοπο (ακόμα και σε ξενόγλωσσο, όπως για παράδειγμα το art project). Θυμηθείτε ωστόσο τα κριτήρια αξιοπιστίας των ιστοσελίδων.

Αν πάλι δεν σας αρέσει η *ελεύθερη πλοήγηση*, θα σας βοηθήσουν οι εξής διευθύνσεις:

<http://www.nationalgallery.gr/site/content.php?sel=361>

<http://www.krionas.com/?artid=24> και <http://www.krionas.com/?artid=27>

Η δραστηριότητά σας θα παρουσιαστεί στην ολομέλεια με μορφή ppt.

Δραστηριότητα 3



Ο Κ. Θεοτόκης είναι ρεαλιστής πεζογράφος, ο οποίος ενσωματώνει «ως επιφανειακό διάκοσμο» στα έργα του ηθογραφικά στοιχεία. Χρωματίστε στο πρώτο απόσπασμα της νουβέλας «Η τιμή και το χρήμα» τόσο τα **ηθογραφικά στοιχεία** (αυτά του «επιφανειακού διακόσμου») όσο και εκείνα του **ρεαλισμού**, όπως καταγράφονται σε συγκεκριμένα αποσπάσματα του έργου. Μπορείτε επίσης να τα υπερσυνδέσετε με αντιπροσωπευτικές εικόνες ή γκραβούρες εποχής που θα αναζητήσετε (ή έχετε ήδη βρει) στο διαδίκτυο.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα 1

Δραστηριότητα 4

Χρωματίστε με διαφορετικά χρώματα στο κείμενο τα σημεία που δηλώνουν ρητά ή υπόρρητα τα «πάθη» και τις «αδυναμίες» τόσο του Πέποννα όσο και του Τουρκόγιαννου. Το τελικό

«προϊόν» της συνεργασίας σας θα είναι ένα κείμενο (στο word) στο οποίο θα έχετε εντάξει οργανικά και θα έχετε αιτιολογήσει τις επιλογές σας.

Δραστηριότητα 5

Έχει διατυπωθεί η άποψη πως οι θεωρίες που συμβαδίζουν με αυτή που διατυπώνει, αλλά και πρακτικά στηρίζει ο Τουρκόγιαννος, είναι:

- α) ο χριστιανισμός, που κηρύττει την αγάπη και τη μετάνοια,
- β) του έργου του Πλάτωνα, σύμφωνα με το οποίο ο άνθρωπος έχει μέσα του την «ιδέα του αγαθού»,
- γ) των Στωικών, που θεωρούν την αρετή σύμφυτο γνώρισμα του κόσμου,
- δ) του Ρουσσώ, που θεωρούσε αθώα τη φύση και ενοχοποιούσε την κοινωνική ζωή,
- ε) των αρχαίων τραγικών, που είχαν θεοποιήσει τις τύψεις της ηθικής συνείδησης (Ερινύες),
- στ) των [ινδουιστών](#)

Σε ένα φύλλο excel καταγράψτε τις αντιστοιχίες με βάση το κείμενο.

Δραστηριότητα 6

Στη νουβέλα οι βασικοί ήρωες είναι ο Πέπονας και ο Τουρκόγιαννος. Καθένας από αυτούς εκπροσωπεί: α) διαφορετικό κοινωνικό στρώμα και β) διαφορετική ηθική στάση.

Σε ένα κείμενο του word προσδιορίστε τα δύο παραπάνω αιτιολογώντας την απάντησή σας.

Θα βοηθηθείτε, πιστεύω, αν, πριν ξεκινήσετε, διαβάσετε για τους «Κύριους της κοινωνίας» του [Νίτσε](#), από τον οποίο είχε επηρεαστεί ο Θεοτόκης.

Δραστηριότητα 7

Ο τίτλος «Κατάδικος» μπορεί κατά τη γνώμη σας να μην αναφέρεται στον Πέπονα, αλλά στον Τουρκόγιαννο; Σε ένα σύντομο κείμενο στο word να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδες 2 & 5

Δραστηριότητα 4

Καλείστε να εντοπίσετε τα ιδιαίτερα στοιχεία της αφήγησης που εμφανίζονται στο απόσπασμα αυτό. Συγκεκριμένα εξετάστε τη γλώσσα του κειμένου, το είδος του αφηγητή, το ρόλο του διαλόγου, τις προσημάνσεις, τα σημεία στα οποία υπάρχει δραματική κλιμάκωση. Μπορείτε να πλοηγηθείτε στη δικτυακή πύλη του ψηφιακού σχολείου για να θυμηθείτε το περιεχόμενο των σχετικών [όρων](#).

Αφού συγκεντρώσετε το υλικό σας, ετοιμάστε με τη βοήθεια του C-map την παρουσίασή του στην ολομέλεια.

Δραστηριότητα 5



Ο «ισοβίτης» διαδραματίζει έναν καίριο ρόλο στο απόσπασμα. Αφού επικεντρωθείτε στις παρατηρήσεις του και στις αντιδράσεις που προκαλούν, να σχολιάσετε το ρόλο αυτό, διανθίζοντας τον ενδεχομένως και με κατάλληλες εικόνες ή γελοιογραφίες από το διαδίκτυο.

Δραστηριότητα 6

Έχει διατυπωθεί η άποψη πως ο Κ. Θεοτόκης, έχοντας «αγκαλιάσει νεότατος τις δημοκρατικές αρχές [...], ζητάει το τέλειο, το άπιαστο». Πώς μορφοποιείται κατά τη γνώμη σας αυτή η επιδίωξη του Θεοτόκη στο απόσπασμα του σχολικού βιβλίου από τον *Κατάδικο*; Για την απάντησή σας μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες στο διαδίκτυο για τη ζωή του Κ. Θεοτόκη, ενθουμούμενοι πάντα τα κριτήρια αξιοπιστίας των ιστοσελίδων (προτεινόμενοι ιστότοποι, αλλά όχι δεσμευτικοί: biblionet.gr και ekebi.gr)

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα 3

Δραστηριότητα 4

Να συζητήσετε τη συμπεριφορά του Αντρέα στην εξέλιξη του έργου και να επιχειρήσετε να την ερμηνεύσετε. Κατόπιν γράψτε μια σελίδα από **το ημερολόγιό** του στην οποία να περιγράφονται οι σκέψεις και τα συναισθήματά του μετά το τέλος της ιστορίας.

Δραστηριότητα 5

Ο Κ. Θεοτόκης επικεντρώνει το ενδιαφέρον του στη σταδιακή αλλοίωση και διαστρέβλωση της φυσικής καλοσύνης του ανθρώπινου χαρακτήρα. Σε ένα εννοιολογικό χάρτη (c-map tools) καταγράψτε πώς μορφοποιείται η παραπάνω αλλοίωση/δια- στρέβλωση στην περίπτωση της σίορας Επιστήμης. Ποιος είναι ο κύριος λόγος της μεταβολής αυτής;

Δραστηριότητα 6

Δύο από τα βασικά πρόσωπα του έργου είναι η σίορα Επιστήμη και η Ρήνη. Η πρώτη εμφανίζεται προσαρμοσμένη στα κοινωνικά δεδομένα της εποχής στην οποία ζει. Η δεύτερη φαίνεται να απελευθερώνεται από τις προκαταλήψεις. Ποια στοιχεία από το έργο καταδεικνύουν τη διαφορετική τους στάση; Γνωρίζετε αντίστοιχα «πρότυπα» από τη λογοτεχνία ή την ιστορία;

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδες 4 & 6

Δραστηριότητα 4

Καλείστε να εντοπίσετε τα ιδιαίτερα στοιχεία της αφήγησης που εμφανίζονται στο απόσπασμα αυτό. Συγκεκριμένα εξετάστε το είδος του αφηγητή, το ρόλο του διαλόγου, τις προσημάνσεις, τα σημεία στα οποία υπάρχει δραματική κλιμάκωση.

Ιδιαίτερη προσοχή να δώσετε στη γλώσσα του κειμένου. Συγκεκριμένα : α) καταγράψτε γλωσσικές ιδιωματικές λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούσαν οι Έλληνες της Κέρκυρας της εποχής και β) καταγράψτε εκφράσεις που μπορούν να χαρακτηριστούν γνωμικά καθώς και τα δίστιχα,

Αφού συγκεντρώσετε το υλικό σας, κατασκευάστε έναν εννοιολογικό χάρτη με τη βοήθεια του λογισμικού c-map tools.

Αν δεν θυμάστε το περιεχόμενο των σχετικών όρων μπορείτε να πλοηγηθείτε στη δικτυακή πύλη του ψηφιακού σχολείου.

Δραστηριότητα 5

Η Ρήνη είναι κύριο «δρών πρόσωπο». Αφού ενημερωθείτε για τη θέση της γυναίκας στις αρχές του 19^{ου} αιώνα: καταγράψτε τα σχετικά συμπεράσματά σας περιληπτικά σε έγγραφο του επεξεργαστή κειμένων, όπου θα διατυπώσετε και τις απόψεις για το αν και κατά πόσο η Ρήνη ανταποκρίνεται σε αυτά.

Τέλος, μπορείτε να εμπλουτίσετε το κείμενό σας με οπτικό υλικό και παρουσιάστε το με το λογισμικό movie maker.

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα 1

Δραστηριότητα 8

Στο You Tube μπορείτε να παρακολουθήσετε τρέιλερ από μια θεατρική παράσταση βασισμένη στον «Κατάδικο». Σε μια στήλη του excel γράψτε περιληπτικά τα σημεία του έργου που

επέλεξε να προβάλει ο δημιουργός του διαφημιστικού και σε μια άλλη εκείνα που τονίζονται στο απόσπασμα του σχολικού βιβλίου. Παρατηρείτε κάποια διαφορά; Αν ναι, πού την αποδίδετε;

Δραστηριότητα 9

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του [Σπουδαστηρίου Νέου Ελληνισμού](#) όπου μπορείτε να διαβάσετε μερικά από τα σονέτα που έγραψε ο Θεοτόκης.

Αφού παρατηρήσετε τόσο τη μορφή όσο και το περιεχόμενό τους:

α) επιλέξτε ένα από αυτά του οποίου το περιεχόμενο θα «ταίριαζε» ως ποίη στον «Κατάδικο» και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.

β) προετοιμαστείτε να εξηγήσετε συνοπτικά στην ολομέλεια τι είναι το σονέτο.

Δραστηριότητα 10

Ο Θεοτόκης επέλεξε να δώσει ένα τέλος στη νουβέλα του τέτοιο που να δικαιώνει ηθικά μεν τον Τουρκόγιαννο, χωρίς όμως να αποδίδεται δικαιοσύνη.

Σε ένα κείμενο word δώστε ένα διαφορετικό – όποιο θέλετε εσείς – τέλος στο λογοτέχνημα.

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδες 2 & 5

Δραστηριότητα 7

Σύμφωνα με [την Ειρ. Δενδρινού](#) ο κοινωνικός ρεαλιστής Κ. Θεοτόκης «δε ζητάει στα διηγήματα του [...] την κοινωνική αναμόρφωση, μας δείχνει μόνο τη ρεαλιστική τραγικότητα και τις βαριές αλυσίδες που αλυσοδένουν σκλάβια τη σημερινή κοινωνία». Πώς επιβεβαιώνεται η άποψη από το έργο «Ο κατάδικος»;

Δραστηριότητα 8

Στο ποίημα «13.12.43» ο Μ. Αναγνωστάκης απευθύνεται στην αγαπημένη του. Ποιοι από τους στίχους θα αντιπροσώπευαν τα όσα ένιωθε ο Τουρκόγιαννος για τη Μαργαρίτα και τα όσα έζησε μαζί της ή εξαιτίας της αγάπης που έτρεφε για εκείνη;

Θα απαντήσετε σε ένα φύλλο excel όπου στη μια στήλη θα έχετε στίχους του ποιήματος και σε μια άλλη τις σκέψεις σας για τον Τουρκόγιαννο.

Δραστηριότητα 9

Υποθέστε πως είστε η Μαργαρίτα και ότι αυτή μαθαίνει όσα διαδραματίστηκαν στη φυλακή. Γράψτε έναν εσωτερικό μονόλογο με τις σκέψεις και τα συναισθήματά της αναφορικά με τους δύο άντρες που σημάδεψαν τη ζωή της (τον Πέπονα και τον Τουρκόγιαννο). Διανθίστε το κείμενό σας με την κατάλληλη μουσική υπόκρουση.

Αν προτιμάτε, μπορείτε να γράψετε έναν διάλογο μεταξύ αυτής και του Πέπονα, μόλις ο τελευταίος βγήκε από τη φυλακή. Στην περίπτωση αυτή προετοιμαστείτε να τον παρουσιάσετε δραματοποιημένο στην ολομέλεια. Μη διστάζετε, μπορείτε!!!

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα 3

Δραστηριότητα 7

Αφού παρακολουθήσετε τα πρώτα 20 λεπτά από την ταινία της Τόνιας Μαρκετάκη «[Η τιμή της αγάπης](#)»: α) να εντοπίσετε στοιχεία που φανερώνουν τις διαφορές των κοινωνικών τάξεων, β) Αποδίδουν οι ηθοποιοί τα πρόσωπα του έργου; Αιτιολογείστε.

Δραστηριότητα 8

Ποια στοιχεία για την οικονομική και πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα μετά τους Βαλκανικούς πολέμους μπορούμε να αντλήσουμε από τη νουβέλα; Συμφωνούν αυτά με τα όσα γνωρίζετε από την ιστορία;

Για να διευκολυνθείτε μπορείτε να αναζητήσετε σχετικές πληροφορίες από το διαδίκτυο. Ενδεικτικά μπορείτε να δείτε το: <http://www.youtube.com/watch?v=Qg521EHY2cI>

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδες 4 & 6

Δραστηριότητα 6

Να συγκρίνετε τη ζωή των γυναικών της ανώτερης τάξης όπως παρουσιάζεται στο έργο [Αυτοβιογραφία της Ελισάβετ Μοντζάν - Μαρτινέγκου](#), με τη ζωή των γυναικών που ανήκουν στον απλό λαό όπως παρουσιάζεται στο έργο του Κ. Θεοτόκη. Πριν προβείτε στην σύνθεση κειμένου να κατασκευάσετε «χάρτη ομοιοτήτων- διαφορών» με όποιο λογισμικό σας εξυπηρετεί.

Δραστηριότητα 7



Να παρουσιάσετε σε ένα άρθρο, που θα δημοσιευτεί σε εφημερίδα, όποια σκηνή σας έκανε περισσότερη εντύπωση(π.χ. τη συνάντηση και το επεισόδιο ανάμεσα στον Αντρέα και τη σίορα Επιστήμη στην αγορά). Υποστηρίξτε το άρθρο σας με κατάλληλες φωτογραφίες που θα βρείτε ή σκίτσα που θα φτιάξετε.

Δραστηριότητα 8

Ο Κ. Θεοτόκης σε αρκετά από τα έργα του ασχολείται με το ζήτημα της τιμής. Η έννοια της τιμής στο έργο του έχει δυο κύριες σημασίες. Η μια έχει να κάνει με τις ερωτικές σχέσεις, η άλλη με το κοινωνικό status. Να επισημάνετε τις διαστάσεις αυτές στο κείμενο που μελετήσατε και να τις καταγράψετε σε ένα κείμενο του word.